

2023-09-28
LI2023/03248

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag att ta fram ett stöd för offentliga aktörer avseende byggnadsinformationsmodellering

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att verka för digitalisering av byggprocesser genom att ta fram ett stöd för offentliga aktörer avseende användningen av byggnadsinformationsmodellering, BIM, för byggnader.

I uppdraget ska Boverket föreslå vilka standarder och riktlinjer som offentliga aktörer bör använda i första hand. I arbetet med att ta fram stödet ska myndigheten beakta:

- internationella erfarenheter av att digitalisera byggprocesser genom att införa stöd för användning av BIM,
- om framtagandet av specifikationer kring format, leveranser och arbetssätt för användandet av BIM i offentlighetsrättsliga processer bör ingå,
- exempel på BIM-användning inom fastighetssektorn,
- hur användningen av BIM kan leda till effektivitetsvinster såsom sänkta kostnader för privata såväl som statliga aktörer, och
- om en kartläggning av byggnadsnämndernas behov och kapacitet att implementera BIM-modeller vid handläggning av ärenden om bygglov bör ingå.

Boverket ska beakta nuvarande och kommande nationell lagstiftning och EU-lagstiftning så som den kommande förordningen om gigabitinfrastruktur (GIA), vilken kan komma att innehålla krav på digitalisering och effektivisering av tillståndsgivningsprocesser rörande digital infrastruktur.

Boverket ska även redovisa vilka kostnader som de föreslagna stöden kan ge upphov till för offentliga aktörer.

Vid genomförandet av uppdraget ska Boverket inhämta synpunkter från Trafikverket, Post- och telestyrelsen, Myndigheten för digital förvaltning, Lantmäteriet, Upphandlingsmyndigheten, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Allmännyttta, Samverkanforum Nätverk BIM och övriga relevanta myndigheter och organisationer som Boverket identifierar.

Boverket ska senast den 29 februari 2024 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

För uppdraget får Boverket under 2023 använda högst 1 000 000 kronor som ska redovisas mot det inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1:4 Boverket, anslagsposten 3 Till nationellt arbete inom boende-, samhällsplanerings- och byggområdet.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 15 november 2023. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2024. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Bakgrund

BIM används för att skapa digitala modeller av byggnader med tillhörande information och kan användas på många olika sätt i en byggnads livscykel. BIM kan generera flera positiva effekter och nyttor, t.ex. effektivisering vid bygglovshantering, beräkning av klimatpåverkan och vid upphandling inom livscykelhantering för byggnader och anläggningar. I Sverige har flera aktörer kommit en bit på väg i arbetet med BIM, se exempel nedan, men eftersom det inte finns några nationella krav på BIM är det upp till varje aktör att implementera arbetssättet efter egen förmåga.

Boverket har i rapporten Byggnadsinformationsmodellering, BIM (2023:4) lämnat förslag på flera frågeställningar som skulle kunna utredas vidare i syfte att bygga en gemensam kunskapsbas och en harmoniserad användning av BIM. Förslagen avser bl.a. att ta fram specifikationer kring format, leveranser och arbetssätt för användning av BIM i offentligt rättsliga processer samt kartlägga byggnadsnämndernas behov och kapacitet gällande att

implementera granskning av BIM-modeller vid handläggning av ärenden om bygglov.

I EU BIM Task Groups handbok för BIM i offentlig sektor (Handbook for the introduction of Building Information Modelling by the European Public Sector) nämns flera sätt som den offentliga förvaltningen kan dra nytta av att implementera BIM. Ett sådant exempel är klimatberäkningar, som med fördel kan göras med BIM som utgångspunkt. I EU BIM Task Group är numera såväl Boverket som Trafikverket medlemmar.

BIM används redan i dag av statliga aktörer. Det förekommer t.ex. att Trafikverket ställer obligatoriska krav på användning av BIM vid upphandlingar i stora projekt. Trafikverkets arbete med BIM tog utgångspunkt från betänkandet Vågar till förbättrad produktivitet och innovationsgrad i anläggningsbranschen (SOU 2012:39), i vilken det framhölls att BIM kan utgöra en central del av informationsförsörjningen inom effektiv tillgångsförvaltning, inklusive utveckla, underhålla och förvalta.

De statliga fastighetsaktörerna Specialfastigheter Sverige Aktiebolag och Akademiska Hus Aktiebolag samt Riksdagsförvaltningen, Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket ingår i Samverkansforum Nätverk BIM, som 2018 tog fram en strategi för BIM i förvaltning och projekt inom initiativet BIM i staten.

När det gäller fastighetssektorn i Sverige är många av BIM-aktörerna anslutna till den sektorsdrivna ideella föreningen BIM Alliance, med ca 200 medlemmar, vars ändamål är att främja ett digitalt obrutet informationsflöde genom alla processer inom samhällsbyggnadssektorn. BIM Alliance har tagit fram Nationella riktlinjer för livscykelinformation för byggd miljö, med fokus på kommersiella aktörer.

Skälen till regeringens beslut

Utvecklingen av en digital samhällsbyggnadsprocess, där digitalisering av byggprocesser är en viktig komponent, är komplex och berör många aktörer. Vid etableringen av en digital samhällsbyggnadsprocess kan förutsättningarna för datautbyte och gemensamma arbetsprocesser underlättas genom samordning. Boverket bedömer i den ovan nämnda rapporten, Byggnadsinformationsmodellering, BIM (2023:4), att BIM är ett verktyg som kan ge signifikanta kostnadsbesparingar för byggnadsprojekt,

såväl om modellen enbart betraktas som en informationsbärare för beslutsunderlag i olika faser av livscykeln för byggnader eller anläggningar, som om BIM som managementskoncept anammas fullt ut.

Samordning kan uppnås bland annat genom att ta fram riktlinjer för tillämpning av standarder. Boverket har i rapporten lyft vikten av att enas om vilket eller vilka format som bör användas vid olika processer där BIM-modeller kan bli aktuella som informationsbärare.

Regeringen bedömer att BIM kan vara ett användbart och kostnadseffektivt verktyg i digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen. Det torde finnas nytta för det offentliga att samordna användandet av BIM på en nationell nivå för att ge statliga, regionala och kommunala aktörer gemensamma perspektiv för hur BIM kan användas som bland annat ett verktyg för livscykelhantering av byggnader. Resultat av användningen, tillsammans med erfarenheter och kunskap från det offentliga, kan användas även av byggbranschens andra aktörer.

Boverket bör därför få i uppdrag att ta fram ett stöd för offentliga aktörer avseende användning av BIM, för byggnader.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Sven Vasseur

Kopia till

Statsrådsberedningen/FCK

Finansdepartementet/BA, BSÄ, ESA, K, OU, DIS, SFÖ och DOF

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet ADM, BB, TP och US

Kammarkollegiet

Lantmäteriet

Myndigheten för digital förvaltning

Post- och telestyrelsen

Upphandlingsmyndigheten

BIM Alliance

Akademiska Hus Aktiebolag

Fortifikationsverket

Riksdagsförvaltningen

Specialfastigheter Sverige Aktiebolag

Statens fastighetsverk

Sveriges Allmännyttta

Sveriges Kommuner och Regioner